(1220) "**मन्थ विलोडने**" (I-भ्वादिः-42. सक. सेट्. पर.) [अ]
'विलोडनम्=क्षोभणम्' इति मा. धा. वृत्तिः। अयं द्विकर्मकः।
'हिंसासंक्लेशयोर्मन्थेत्, मथेन्मथ्नाति लोडने।' (श्लो. 98) इति देवः।
मन्थकः-न्थिका, मन्थकः-न्थिका, मिमन्थिषकः-षिका, मामथकः-थिका;
मन्थिता-त्री, मन्थयिता-त्री, मिमन्थिषिता-त्री, मामथिता-त्री;
इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि कुथ्नातिवत् (223) बोध्यानि। क्विपि-मत्-मथ्-मथौ-मथः; [1]मन्थन्-न्ती, [2]मन्थः, मन्थनम्-[3]मन्थनी, [4]मथित्वा-मन्थित्वा, [5]मन्थानः इमानि रूपाणि अस्य धातोः विशेषः।

(1221) "**मन्थ विलोडने**" (IX-क्र्यादिः-1511. सक. सेट्. पर.)
'—विलोटने' इति पुरुषकारे (श्लो. 98) पाठः।
'हिंसासंक्लेशयोर्मन्थेत्, मथेन्मथ्नाति लोडने।' (श्लो. 98) इति देवः।
मन्थकः-न्थिका, मन्थकः-न्थिका, मिमन्थिषकः-षिका, मामथकः-थिका;
मन्थिता-त्री, मन्थयिता-त्री, मिमन्थिषिता-त्री, मामथिता-त्री;
इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि क्रैयादिकग्रथ्नातिवत् (437) बोध्यानि।
[6]मन्थाः इति रूपं विशेषः।

---

1. अस्य धातोः भ्वादित्वाद् औत्सर्गिके शपि रूपमेवम्।
2. 'हलश्च' (3-3-121) इति करणे संज्ञायां घञ्।
3. 'करणाधिकरणयोश्च' (3-3-117) इति अधिकरणे ल्युडन्तात् स्त्रियाम्, 'टिड्ढाणञ्—' (4-1-15) इति ङीपि रूपमेवम्।
4. क्त्वायाम्, '**नोपधात् थफान्ताद्वा**' (1-2-23) इति कित्त्वविकल्पनात् पक्षे नलोपः। तेन रूपद्वयं ज्ञेयम्।
5. बाहुलकात् आनच्प्रत्यये रूपम्।
6. '**मन्थः**' (द. उ. 6-62) इति इनिप्रत्ययः किच्च। मथ्नातीति **मन्थाः**=वायुः, वैशाखः, वज्रश्च। '**पथिमथि—**' (7-1-85) इत्याकारे 'इतोऽत्—' (7-1-86) इत्यकारे च प्रथमैकवचने रूपमेवम्। 'वैशाखो मन्थमन्थानमन्थानो मन्थदण्डके' इत्यमरः (2.74)।

[अ] "अत्रायं धातुर्यद्यपि **क्षीरस्वाम्यादिभिः** न पठ्यते, तथापि **मैत्रेय-चन्द्र-दुर्गैः** पठितत्वात्, 'शमीगर्भादग्निं **मन्थति**', 'ततो यथा प्राशु **मन्थति**। यदि **मथ्यमानो** न जायेत' इत्यादिदर्शनाच्चास्त्येव।" इति मा. धा. वृत्तिः।